

HAMPÓ JÓZSEF

Rézfúvós életem múltja, jelene és jövője

Egy szenvedő zenész vallomásai

Ugyancsak meglett ember voltam már, amikor végre Istenesen, megfelelő ritmikával és harmóniával képes voltam apró ötleteimet leírni! Azt megelőzően csupán zongoráztam, akár bécsi klasszikusokat, akár a magam kis darabjait, kizárólag édesanyámnak, legfeljebb időnként vendégeknek. Nem vettek fel a későbbiekben harmadszori nekirugaszkodásra sem a főiskolára, következésképpen vállalom kellett megélhetés végett a cseppet se nekem való munkahelyek tömkelegét.

1985 nyarán, nagyjából azt megelőzően, hogy én felelőtlenül, meggondolatlanul, bízva jobb sorsomban, betettem, volna lábam a közeli mentőállomásra, egy derűs kora délután, magam voltam otthon Szent István utcai bérházi otthonunkban. Édesanyám akkor még a Megyei Kórház orvosi könyvtárának vezetője volt. Elég korán hazajött aznap, derűs volt, és nem mindennapi ötlettel rukkolt ki számomra. Nevezetesen, hogy tagja lehetnék egy fúvós zenekarnak, megtanulhatnék valamilyen fúvós hangszeren játszani, és nevem lenne a zenei életben! Én ezen akkor elgondolkodtam. Volt egy kis félretett pénzem, motorra gyűjtöttem, ellenálhatatlan vágyat éreztem egy saját jármű iránt. A következő napokban mégis megtagadtam magamtól akkori leghőbb vágyamat, és a belvárosban járva megvettem első fúvós hangszerelem, egy szépnek éppen nem mondható forgóventiles trombitát. Ez nem olyan, mint az ismertebb nyomószelepes, hanem lapos kerek ventiljei vannak, amiket a vízcsepp formájú billentyűk apró rudacsok segítségével fordítanak el. Próbálgattam, időm is, türelmem is volt hozzá. Rájöttem, hogy lazán megfújva melyik az alaphang, és hogy minden következő hangot kicsit nagyobb erővel, és más-más fogásmóddal kell megszólaltatni. Még aznap egy oktávon belül elfújtam az alapskálát. Azért nem két oktávon, mert a kétvonalas C-től a háromvonalas C-ig újabb nyolc hang van felfelé, ehhez már has, fej és

tüdő szükséges! Pár nap eltelt így, hogy én alaphangnemben csalogattam elő a hangokat, egyszerű dalokhoz, miközben felvetődött édesanyámban is bennem is a gondolat, kitől tanuljak trombitálni?

Fotó: Szűcs Mara

Édesanyám jóban volt a szomszéd lépcsőházakban lakó idős asszonyokkal, köztük Vera nénnivel is, aki sokat mesélt neki férjéről, János bácsiról. János bácsi volt talán a korábban élt egyedüli érző szívű börtönőr, aki egy deszkára zongorabillentyűket festett kedvenc foglyának, Cziffra Györgynek. János bácsi a másik rivális Perecesi bányász zenekarban harsonázott. Zenét is szerzett, ismert Tiszai szerénádja, a Hazatérő fiú dala, a Tavasz keringő. Én ezt a hármat hallottam, és hogy egyik délután, először átmentem hozzájuk, mi sem volt természetesebb, mint megismerni a kis öreg. Bocsánat! Ő nagy öreg volt! BVH. Főhadnagy, majd fogházőr. Ha jókedvében volt, operett dalokban talizálódott, ezt fújtam az ő örömeire, de ha rossz kedvében volt, indulókat vett elő, és azt remélte, hogy én ezeket kapásból elfújom. Mint borjú az új kapura, úgy meredtem a laza négy negyedes tempóban nyomtatott indulókra, és kényelmes moderato tempóban a leírásnak megfelelően akartam lejátszani. Ez a tény az öreg, a végletekig felingerelte. Mindennek lehordva, százszor elüvöltötte, hogy FELE ÉRTÉKŰ HANGOKAT KELL VENNI! Azt se tudtam hogyan értsem ezt!

Jól belegondolva, mindkettőnek igazat kell adni! Az öreg János bácsinak annyiból, hogy egy fúvós zenésznek az indulókat betéve ismernie kell, és a leírt hangok fele értékűre vévését éppen úgy be kell biflázni és megtanulni, mint mondjuk békebeli wiener schnitzlit sütni!

Nekem annyiból, hogy leírhatnák kétnegyedben is! Sok mérgeződése ellenére, mégis eljött az a szeptember délután, amikor először elmentünk együtt a MÁV fúvószenekar próbatermébe, ami a Szemere utcán van.

Kedélyesen, tréfálkozva fogadtak minket, a zenészek. A karmester Heiner Károly meghallgatott tőlem egy könnyebb slágert, majd kijelölte helyem Plaszkó Gyuri mellett, aki szegény egyedül játszotta a II. szárnykürt szólamot. Ez a szólam ellenszólam az I. szárnykürtök szólamával, de műhelytitkokba nem kívánok belebonyolódni itt és most.

Tény, hogy az első szárnykürtök eredendő melódia játéka sok esetben elhúzta a füleimet a magam ellenszólamától. Félve és nem egy esetben rosszul intonálva játszottam, és kaptam a letolásokat, hol tréfából, hol már haraggal.

Itt ismertem meg lelkész barátomat, Gecse Attilát, és próba után mindig meghívtam a Napsugár cukrászdába. Mára már mindkettőnknek tekintélyes pocakunk van!

További nehézségeket okozott nekem, hogy meglévő energiámon, fittségemen túli, a csillagos égig is felmenő hangokat, szégyen ugyan, de sok esetben meg sem bírtam fűjni. Ennek oka, ha a fúvószenész nem sajátítja el a hasi, vagy más elnevezéssel rekeszi légzést. (Döbbenetes, de sajnos igaz, hogy az emésztőrendszer is befolyásolja ezt.) De még ennyi se elég az „ómen”-ekből! Ott van a dupla, tripla nyelvű játékmód, amit mai napig nem sikerült elsajátítanom. Mindkettő gyors pergő játékmódnál alkalmazható, ahol szimpla „ta-ta-ta-at” nyelvindítással már se nem gyors se nem pattogós a játék. A nyelvnek a fúvóka mögött, de még a szájüregben, a két felső metszőfog mögül indítva egy elektromos kávédaráló gyorsaságával kell peregnie; taka-taka-taka-ta”! A tripla nyelvű játéknál: „taka-ta-taka-ta”!

Jó pofa, jó humorú, kiváló zenész ült a trombitasorban. Nem ismert lehetetlent, és a színház zenekarának is első trombitása volt, Nagymenyi Kálmán.

Ajánlották zenésztársaim, hogy tanuljak Kálmántól. Bejártam hozzá a színházba, ott tanítgatott. Kálmán később elköltözött Miskolcra, de sajnos az élettől is... Telt, múlt az idő, a MÁV zenekar szép sikereket is elért, az egyik évben **Aranylant** díjat kapott, emlékszem, Liszt 1. rapszódiaját játszottuk.

Volt sikerünk Zólyomban és Celldömölkön is. Játszottunk az Aggteleki Cseppkőbarlangban is. Mivel vasutas zenekar voltunk, „Carlo papa” komponált egy vasutas indulót. Élt-halt érte a zenekar, írnom se kell, hogy trió részében trombitaszólo is van. Ez az induló népszerű lett, és az internetre is felkerült. Nem kell mondanom, hiszen betéve tudjuk, hogy a földi létünk véges! Pláne ha vannak, akik azt még siettetik is. Eljött az az idő, amikor karnagyunk, már valamelyik égi zenekarral kötött szerződést. Ha hitt teremtőjében, általa, ha nem, akkor valamiféle szocialista lélekkel ismerte meg túlvilágot. Életében remekül összetartotta a zenekart, pazarul vezényelt, volt humora, de valljam meg, parlagi goromba is tudott lenni. Hiányzott nekünk, zenekari tagoknak. Ezt követően a színház akkori karmestere Kalmár Péter vette át a zenekart. Szigorú volt, és engem különösen nem sokra tartott. Füleim elhúzódását már említettem, nagylelkűen bevettek az I. szárnykürt szólamhoz. A koncertmester Fejér György és Höffner Mihály mellett játszottam. Kalmár Péter irányítása alatt is voltak sikereink, én személy szerint jobban szerettem Carlot.

A zenekar később megmagyarázhatatlan okok miatt feloszlott. Legtöbben átmentek a Perecesi bányász zenekarba. Én nem tettem, nem akartam még egy fúvós zenekar fekete báránya lenni. Az utolsó hónapokban zenésztársam Plaszkó Gyuri kicsi zsebtrombitán játszott, és a kis hangszer nekem nagyon megtetszett. Még kölcsön is adta, amikor ő hosszabb időre elutazott. Könnyű volt megszólaltatni, tiszta, szép hangja volt. Olyan fanatizmus vett erőt rajtam, hogy én ezentúl zsebtrombitán fogok játszani. Kis termetemhez jobban illik, és

eleve a formája jobban tetszik, mint a hagyományos hosszúra nyújtott trombitáé.

Odalett a MÁV fúvószenekar, én nem kívántam magamnak újabb nehézségeket, de közben édesanyám idővel csak kiharcolta, hogy intézményünk létrejöjjön 1989-ben. Édesanyám, jóhiszeműen bevett engem az egyesületbe. Fénymásoltam, portáskodtam, majd pásztorkodtam. Megvolt hozzá a nyájam, a Bölcsészek és a kívülálló, agresszív tolvajok is! Biztonsági őr vizsgát kellett tennem hozzá, és hű kutyáim Kaszper a német juhász, majd Mutyu, egy kaukázusi „medveölő” voltak segítőim. Az ének-kamarazene szakra jártam ezalatt. Fiú csoporttársaim értékelték, a lányok érdekes módon sznobnak és strébernek tartottak, pedig legkevésbé sem vagyok ilyen. Elvégeztem, igaz nem jelessel, de a certifikációt megkaptam.

Vonzalmam a kis zsebtrombiták iránt nem csillapodott. Édesanyám ajándékozott meg az első kis cseh Amati hangszerrel. Szép, de kissé kemény hangzása volt, ami nekem akkor direkt tetszett. Kellő hozzáállás és levegő nélkül persze csak huhogott, mint az uhu, ha vész kiált.

Ezt a kis hangszert valaki elemelte még az ITC székházban. Ekkor már Aranyosi Gyuri trombitaművésztől tanultam, mert már János bácsi is jobb létre szenderült. Korábbi ütemzavaraim elkerülése végett Gyuri játszott, akkor már hatásos kis trombitaszólós darabjaim trombitaszólamait, én a zongorát. Édesanyám ki nem állhatta az én trombitajátékom, és ezzel az igazmondással véletlenül se bántani akarom Őt! Tagadhatatlanul igaza volt, mert nem egyszer lebögttem. Nyakasságom azonban nem hagyott békén. Mindenáron produkálni akartam. Miután Gyuri elköszönt és helyettese Nagy Zoli is, mégis csak én vállaltam immár darabjaim trombita szólamait, Kékes Zsuzsival, aki idővel zenésztársam és tanárunk lett. Eltűnődöm, hogy szereti-e kis Bölcsész társaságunk ezeket a darabokat az én szólómmal, vagy jobban szeretnének egy profi trombitást, vagy kizárólag a zongorajátékom szeretik? Néha, úgy érzem, sem Szabina, se az én lelkem nem akarják megsebezni őszinteségükkel, és talán éppen ezért nem is beszélnek erről.

Mezőkövesden járva, egyszer, felfedeztem az ottani hangszerboltot. Még pénz is volt a zsebemben. Egy kis zsebtrombita (kornett) volt a kirakatban. Nagy tölcserrel, dundi testtel, tetszetősen. Emlékeztetett egy doromboló cicára, szerettem volna megsímogatni. Bementem az üzletbe, megismertem a boltvezetőt, Panyi Zoltánt, aki az ottani fúvószenekar hadnagya. Meséltem neki zenekari múltamról, miközben a lágy, de tiszta hangú kis hangszeren későbbi Adventi versenyművem, két szonatinámat, és az „Égen lépő visszatér” c. darabomat játszottam.

Megesett a szívem jó atyámon Punchhetka Eugén, alias Hampó Jenőn, aki a válás után egyedül élt Kazincbarcikai kis lakásában. Haza is jött hozzánk, szegény édesanyámnak nem egyszer fejfájást okozva. A hasa, az egészsége, és a szakadatlan focimeccsnek a TV-ben, ez a három dolog kötötte le. Rá kellett beszélni, hogy fessen néha valamit, mert gyönyörűen festett. Sokat jártam vele orvosokhoz. Azon a halála utáni Karácsonyon – mivel december elején hunyt el 2010-ben – meglepő módon újabb kis zsebtrombitát találtam a fa alatt. Nem hittem a szemeimnek! Édesanyám ekkor ezt mondta:

- Örömet akartam szerezni neked, de fogadd meg a tanácsom!
- Csak olyat vállalj, amit el is tudsz játszani!
- Ha nem lépsz túl a tarka szarvasmarhán, vagy a Körtéfán, akkor ott legyen a határ!

Pedig túlléptem rajtuk, és még hulló könynyeim ellenére is eljátszottam sírjánál a „Menny kapujában” című búcsúztatót. Punchetkát is, és édesanyám Búbikát, is ezzel a karácsonyi kis hangszerrel kísértem el az Isten országa felé. Idővel két kis ún. kornett szonatinát játszottam el rajta. A szomorú az, hogy a réz hangszernek nem örök életűek. Ennek az oka, hogy a használat során, a külső lakkbevonat is feltörik, a csöveken belül pedig, a fűrészek általi nedvességtől zöldes rézoxid lerakódások keletkeznek. Védekezni lehet ellene, pucolással, ennek ellenére korábbi tiszta szép hangjuk a bádogember hangjához lesz hasonló. Ennek tudatában Szabina testvéri szeretetből, születésnapomra az eddigi

legszebb kis ezüst zsebtrombitával ajándékozott meg. John Packer és utódai, nem gyárban, hanem kézi manufaktúrában csinálják őket Angliában. Hangja tiszta, csengő, betölt egy termet! A kérdés már csak az, kelendők-e trombitás darabjaim, legyen-e még merszem, és visszavarázsoljam-e korábbi rézfúvós quintettünket? Ahol vágy, ott remény is. Úgy érzem, amíg e Földet taposom és az Ég inspirációt ad, az álmok beteljesülhetnek.

2021. szeptember, Édesanyám búcsúztatója

Pillanatképek a 2023-as adventi rendezvényről

Palágyi Panna fotói

